

Školní vzdělávací program školní družiny

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

ŠKOLNÍ DRUŽINA

- důležitý výchovný partner rodiny a školy
- plní vzdělávací cíle, rozvíjí specifické nadání dětí
- má důležitou roli v prevenci negativních sociálních jevů
- pomáhá dětem překonávat jejich nedokonalosti a handicapy
- rozvíjí důležité osobní a sociální kompetence

Program školní družiny je postaven na vlastních prožitcích žáků, propojování s reálnými životními situacemi, naší lokalitou, vytváření nových situací, nacházení místa mezi vrstevníky, vytváření pracovních a režimových návyků.

2. CÍLE ŠVP ŠKOLNÍ DRUŽINY

- vedení dětí k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů
- rozvoj osobnosti člověka
- získání všeobecného vzdělání a přehledu
- pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod, úmluva o právech dítěte, každý má svá práva, ale i povinnosti
- utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národní, kulturní, jazykové a náboženské skupině
- pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů
- poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic
- získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a ochraně zdraví
- podněcování k poznání a rozvíjení vlastních schopností v souladu s reálnými možnostmi a uplatňování jich spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

Cílem je vytvořit zdravou osobnost, odolnou vůči negativním vlivům, připravenou pro život ve stávající společnosti. Prostřednictvím volnočasových aktivit vybavit jedince žádoucími vědomostmi, dovednostmi, ale také postoji.

2. DÉLKA VZDĚLÁVÁNÍ

Školní družina ve svém vzdělávacím cyklu zahrnuje plán vzdělávání žáků 1. stupně ZŠ. Zájmové vzdělávání ve školní družině je poskytováno po dobu 10 měsíců daného školního roku. Provoz školní družiny stanovuje Vnitřní řád školní družiny.

3. FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

Dobu, kterou žáci pobývají ve školní družině, mohou využívat k rozvíjení svých vlastních zájmů.

Zájmové vzdělávání probíhá v aktivitách a činnostech:

Pravidelná činnost

- je dána týdenní skladbou zaměstnání, kterou si vychovatelka vytvoří dle věkových složení a rozvrhu žáků svého oddělení.

Spontánní činnost

- četba, poslechové činnosti, klidové zájmové činnosti, samostatná četba knih a časopisů, relaxace na koberci, rozhovory s dětmi, spontánní činnost odpolední družiny.

Odpočinková činnost

- klidové hry a klidové zájmové činnosti (odstranění únavy po obědě).

Rekreační činnosti

- aktivní odpočinek, tělovýchovné a pohybové aktivity, výtvarné a rukodělné, dramatické, přírodovědné a vlastivědné činnosti, hudba, zpěv, tanec.

Zájmové činnosti

- řízená kolektivní nebo individuální činnost, organizované nebo spontánní aktivity.

Příprava na vyučování

- tematické vycházky a didaktické hry.

Příležitostné akce

- významnější akce, které nejsou zahrnuty do standardní týdenní skladby činnosti - slavnosti, výlety, přehlídky, aj.

Školní družina není pokračováním vyučování, má svá specifika – odpočinek, rekreaci i zájmové činnosti. Tomu odpovídá i náplň odpoledních činností. Činnosti jsou motivovány potřebami žáků a cíleně mířeny do různých oblastí.

4. OBSAH VZDĚLÁVÁNÍ

Navazuje na Školní vzdělávací program a vychází z něj. Školní družina se při tvorbě ŠVP nejvíce inspirovala kapitolou Člověk a jeho svět, která je stanovena pro 1. stupeň ZŠ.

Člověk a jeho svět

1. **Místo, kde žijeme** - zahrnuje nejen poznávání nejbližšího okolí, ale také organizaci života v rodině, ve škole, ve společnosti, v obci. Náleží sem tematické vycházky do okolí školy, pro prvňáčky bude důležitá cesta do školy a ze školy, poznávání různých služeb v obci (např. návštěva knihovny, výrobních pracovišť, obecního úřadu) apod. Nejde jen o návštěvu těchto různých míst a institucí a o rozhovory s jejich pracovníky, ale také o následné využití získaných poznatků, které slouží jako motivace k dalším činnostem –

tematická hra, vyprávění o tom, co si žáci z návštěvy zapamatovali, nebo výtvarné zpracování tohoto tématu atd. Neopomeneme regionální pohádky nebo pověsti; uplatníme je nejdříve jako poslechové činnosti a posléze z nich budeme vycházet při dalších aktivitách. Vztah k českému jazyku budeme posilovat důrazem na kultivovaný projev s rozvíjenou slovní zásobou. Zařadíme činnosti, které v dětech posilují vztah k místním tradicím (folklorní slavnosti, rukodělná výroba drobných předmětů apod.). Do tohoto celku samozřejmě včleníme i dopravní výchovu – hry na dopravním hřišti (řízené i spontánní), didaktické hry s dopravními značkami, kreslení dopravních značek a prostředků atd. Oblíbenou činností může být také kolektivní výtvarné dílo motivované vycházkou – každé dítě maluje jednu budovu či přírodní prvek, které pak vystřihnou a sestaví jako náměstí, ulice, park, les apod.

- Lidé kolem nás** - žáci si osvojují zásady vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu tolerance, empatie a vzájemné úcty. Poznávají, jak se lidé sdružují a získávají první vědomosti o základních právech a povinnostech člověka, tedy o principech, na nichž je postavena výchova budoucího občana demokratického státu. Základem aktivit, které by měly naplnit tento okruh, je každodenní pedagogická práce vychovatelky, jež vedou žáky k osvojování a dodržování základů společenského chování. Žáci si osvojují, jak se vhodně seznamovat s druhými lidmi, jak správně pozdravit a podávat ruku, v praxi se učí zásadám stolování, kultivují komunikaci slovní i mimoslovní, rozvíjení své vyjadřovací schopnosti, ale také schopnost naslouchat a být tolerantní k odlišným názorům lidí ve skupině atd. Dbá se na vytváření kladného vztahu ke spolužákům a pozitivního klimatu v oddělení, které může být založeno pouze na vzájemném respektu a radosti ze spolupráce. Činnosti, které vedou k naplňování cílů v tomto okruhu, není nutné snad ani připomínat – je to každodenní přivítání se s žáky při příchodu do družiny a rozloučení při odchodu, urovnávání drobných každodenních konfliktů mezi žáky, dodržování pravidel při společném stolování (správné používání příborů, čistota na stole...), ale například i při hře na návštěvu, kterou pohostíme. S naplňováním tohoto okruhu můžeme spojit i hodnotící aktivity – pokusíme se navodit je tak, že budeme nacházet na hodnocených činnostech jen klady: každé dítě by mělo např. na výkresu svého spolužáka najít, co je na něm pěkného, nikoliv, co se mu nelíbí. Do tohoto celku zařadíme také prvky *mediální východy* – např. předem s rozvahou vybereme pořad, který žáci zhlédli doma v televizi nebo slyšeli v rozhlase, a pak s nimi o tématu diskutujeme nebo společně rozlišujeme fabulované příběhy od skutečných událostí.
- Lidé a čas** - poněkud odlišné od výuky ve škole bude ve školní družině naplňování tohoto okruhu. Ve škole mají žáci poznávat, jak a proč se čas měří, jak postupují události v čase a utvářejí historii dějů a věcí. Těžištěm naplňování tohoto okruhu ve školní družině bude ovšem především budování správného režimu dne a jeho dodržování. Režim družiny musí být sestavován a naplňován účelně a tyto opakované úkony mají probíhat v klidné atmosféře a bez zbytečných prodlev. Žáci se učí respektovat čas druhých, využívat svůj vlastní a vytvářet vlastní návyky, které přinesou do přípravy na vyučování pravidelnost a účelnost. Ta pak dále vede i ke smysluplnému využívání volného času.
- Rozmanitost přírody** - v rámci tohoto tématu se žáci seznámí s rozmanitostí a proměnlivostí živé i neživé přírody. Naplánujeme různé tematické vycházky i pobyty v přírodě, při nichž budou mít žáci co nejvíce příležitostí pozorovat její bohatství i změny, které se v ní odehrávají. Tyto poznatky pak dále budeme rozvíjet při jejich výtvarném nebo jiném zpracování, při didaktických hrách s přírodními motivy, ale také v každodenní péči

o pokojové rostliny apod. Budeme zařazovat i jednoduché biologické či fyzikální pokusy. Využijeme naše zkušenosti z *ekologické výchovy*.

5. **Člověk a jeho zdraví** - žáci mají poznat především sami sebe, získávají poučení o zdraví a nemocech, o prevenci chorob, o odpovědnosti za své zdraví. Pro naplnění tohoto okruhu plánujeme aktivity směřující k průběžné péči o osobní hygienu, prevenci úrazů a budeme poukazovat na důležitost bezpečnosti při všech činnostech, které žáci provozují. Mimo průběžné a každodenní činnosti můžeme zahrnout akce pořádané ve spolupráci s členy SDH Moravské Málkovic (beseda, nácvik jednoduchého ošetření poranění), vyhledávání pomoci, hru s nácvikem telefonického volání na tísňové linky. Do této části můžeme také zařadit pohybové a tělovýchovné aktivity – vycházíme z požadavku na pravidelný pobyt venku či v tělocvičně.

Při strukturování aktivit vzdělávacího programu školní družiny vycházíme např. také ze čtyř základních pilířů učení, které formulovala organizace OSN pro vědu, výchovu a kulturu UNESCO:

Učit se znát – získávat vědomosti, objevovat nové věci, analyzovat poznatky, dávat je do souvislostí, řešit problémy.

Učit se, jak na to – získávat různé dovednosti a návyky potřebné pro život, komunikovat...

Učit se žít společně – rozvíjet porozumění s jinými lidmi, osvojit si pravidla společenského chování, společně řešit problémy, pracovat jako člen týmu...

Učit se být – rozvíjet vnitřní kvality jednotlivce, pěstovat zdravý životní styl...

5. ČASOVÝ PLÁN VZDĚLÁVÁNÍ

Strategie ŠVP školní družiny je konfigurována na období 5 let. Specifikuje rozdílnost a náročnost práce podle jednotlivých ročníků, tedy fyzické a psychické zdatnosti. Aktivita školní družiny zahrnuje průběžné činnosti i významné akce jako např. soutěže, vystoupení na společenských a sportovních akcích, besedách, karneval, výstavy prací vzniklých ve ŠD, apod.

6. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

ŠKOLNÍ DRUŽINA je vhodným místem

- pro zájmové vzdělávání dětí
- pro regeneraci sil a relaxaci po školním vyučování
- pro posilování sebevědomí
- pro rozvíjení tvořivosti
- pro vzájemnou komunikaci dětí mezi sebou
- pro komunikaci vychovatelky a rodičů

Školní družina ve spolupráci se školou svými činnostmi přispívá k rozvoji těchto klíčových kompetencí:

1. KOMPETENCE K UČENÍ – učí se s chutí, práci dokončí, klade si otázky, hledá na ně odpověď, vědomosti dává do souvislostí, uplatňuje v praktických situacích.

2. KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU – všímá si dění a problémů a řeší je, rozlišuje správná a chybná řešení, vymýšlí nová řešení, započaté činnosti dokončuje.

3. KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ – ovládá řeč, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, kultivovaně, vyjadřuje se vhodně formulovanými větami.

4. KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A INTERPERSONÁLNÍ – samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jím bránit, dokáže se prosadit i podřídit, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

5. KOMPETENCE ČINNOSTNÍ A OBČANSKÉ – učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, odpovědně přistupuje k svým úkolům a povinnostem, uvědomuje si práva svá i druhých, dbá na bezpečnost a zdraví své i druhých.

6. KOMPETENCE K TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU – orientuje se v možnostech správného využití volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy a koníčky v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku na využití volného času.

VÝCHOVNÉ ČINNOSTI se zaměřují na tyto základní oblasti:

- Výchova ke zdravému životnímu stylu
- Posilování komunikačních dovedností
- Odpovědnost za své chování
- Ovládání negativních citových reakcí
- Poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině
- Nacházení nových vazeb a souvztáznosti mezi již získanými poznatky z vyučování
- Formování životních postojů

Výchova ke zdravému životnímu stylu

- výchova k odpovědnosti za svou osobu
- výchova k odpovědnosti za své zdraví
- výchova ke správným stravovacím návykům, pitný režim
- dodržování osobní hygieny
- posilování tělesné zdatnosti
- rozvíjení tělesné stránky osobnosti, citové vazby

Posilování komunikačních dovedností

- kultivace slovního i mimoslovního projevu
- rozvíjení slovní zásoby, schopnost vyjádřit se
- schopnost naslouchat
- uplatnění se v kolektivu, kulturní život

Odpovědnost za své chování

- řešení různých situací

- pěstování potřebných a žádoucích vědomostí, dovedností, postojů
- důvěryhodnost, pravdomluvnost a morální kvality
- posilování schopnosti hodnotit své jednání a přijímat důsledky svého chování

Ovládání negativních citových reakcí

- vypořádat se se stresem
- řešení životních situací
- vyrovnávat se s nedostatky a neúspěchy

Poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině

- kladným hodnocením zvyšovat sebevědomí
- posilování pozitivního myšlení
- objektivní hodnocení činnosti každého žáka
- vytváření vlastní bezpečné sociální skupiny
- temperament, postoje a hodnoty

Nacházení nových vazeb a souvztažnosti mezi již získanými poznatky z vyučování

- možnost vzájemného doplňování školního vyučování a výchovně-vzdělávací práce ŠD
- tohoto cíle dosahovat specifickými, od školního vyučování výrazně odlišnými prostředky
- přinášet nové podněty, obohacovat poznatky

Formování životních postojů

- vytváření společensky žádoucích hodnot
- vytváření základů právního vědomí
- úcta, porozumění, tolerance
- schopnost a ochota pomoci
- vytvoření vlastního sebevědomí
- posilování schopnosti nepodléhat negativním vlivům
- prevence sociálně patologických jevů (drogy, alkohol, kouření, delikvence, šikanování, vandalismus, násilné chování, rasismus)
- podobnost a odlišnost lidí, rozdíly v prožívání, myšlení, jednání

7. PODMÍNKY PŘIHLAŠOVÁNÍ A ODHLAŠOVÁNÍ ŽÁKŮ

- Školní družina je určena pro žáky 1. stupně ZŠ. Předávání informací rodičům, přihlašování a odhlašování žáků do ŠD zajišťuje vychovatelka.
- Odchod žáků z družiny se řídí požadavky rodičů, vymezenými na zápisním lístku. Aktuální změna nebo nepřítomnost je doložena písemnou formou, popř. SMS zprávou.
- O ukončení vzdělávání ve ŠD smí požádat písemnou formou zákonný zástupce dítěte.
- Pobyť žáků a vzájemné předávání jsou organizačně zajištěny.
- Družina nezodpovídá za bezpečnost žáků v případě jeho samovolného odchodu bez písemného sdělení rodičů nebo vědomí vychovatelky.
- Školní družina dodržuje **Vnitřní řád** školní družiny.

8. PODMÍNKY PRO ŽÁKY SE SVP

Při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami úzce spolupracuje vychovatelka ŠD se školou, asistentem pedagoga - především při stanovení vhodných forem integrace a forem práce. Je seznámena se závěry odborného posudku žáka vydaného školským poradenským zařízením. Taktéž probíhá intenzivní spolupráce s rodiči u žáků s priznanými podpůrnými opatřeními. Je zohledněno přiměřené zatížení v případě pohybových aktivit,

vycházek. Třídní učitelé a zákonní zástupci jsou povinni informovat o všech změnách zdravotního stavu dítěte.

9. POPIS MATERIÁLNÍCH PODMÍNEK

- inspirující, nestresující prostředí
- účelově vybavené prostory družiny s možností kreativního uzpůsobení
- možnost využívání prostor školy (tělocvična, třída s počítači a interaktivní tabulí, víceúčelové hřiště a dětské hřiště)

Umístění a vybavení školní družiny

Družina je součástí školy, umístěná v budově školy. Prostory družiny jsou v samostatné části školy s vlastním vchodem a šatnou. Žákům přihlášeným k pravidelné denní docházce slouží odpolední družina.

Pro zájmové vzdělávání a výchovné činnosti máme k dispozici 1 místnost, počítačovou učebnu, víceúčelové hřiště a dětské hřiště. Jsou dobře materiálně vybaveny. Prostory umožňují svým vybavením odpočinek, soukromí i zájmové a hrací aktivity. Pro zájmové činnosti a společné hry žáci využívají plochy na koberci a pracovní plochy výškově a prostorově stavitelného nábytku. Počítače ve třídě slouží k hrám rozvíjejícím pohotovost a představitivost. Pro rozvoj čtenářských dovedností má ŠD časopisy a knihy, využívá také Obecní knihovnu, která je situovaná přes chodbu. Celé prostory jsou esteticky upraveny a soustavně doplňovány potřebnými pomůckami.

Sportovní činnosti mohou probíhat v tělocvičně, víceúčelovém hřišti a dětském hřišti.

10. POPIS PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK

Charakteristika pedagogických pracovníků - vychovatelky

- splňuje odpovídající pedagogické vzdělání
- uplatňuje svou kreativitu, postoje a přístup, vlastní dovednosti a to v kontinuitě s programem ŠD a školy
- spolupracuje s třídními učiteli, rodiči a veřejností
- je iniciátorem a průvodcem při činnostech, které motivují, navozuje, přímo nebo nepřímo řídí, hodnotí

Další sebevzdělávání vychovatelky - samostudium odborné literatury

- sledování nových trendů v oblasti zájmového vzdělávání
- účast na akreditovaných kurzech a dalším vzdělávání pedagogů

Personální podmínky

Ve školní družině pracuje 1 kvalifikovaná vychovatelka. Účastníci pravidelné denní docházky jsou zařazeni do jednoho oddělení, které se naplňuje do počtu 30 žáků.

11. POPIS EKONOMICKÝCH PODMÍNEK

K úhradě neinvestičních nákladů školní družiny jsme po dohodě se zřizovatelem nepřistoupili.

12. PODMÍNKY ZAJIŠTĚNÍ BOZP

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení:

- vhodná struktura činnosti a skladba zaměstnání - vychovatelka vybírá věkově přiměřenou činnost, při které nedojde ke zranění dítěte
- stravovací návyky a pitný režim - vychovatelka dbá na hygienu a kulturu stolování, dohlíží nad pitným režimem dětí (pití v ŠJ, nápoje v ŠD)
- zdravé prostředí – podle platných norem, tj. dle vyhlášky ministerstva č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání mladistvých (vlastní vybavené prostory, odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, vhodný nábytek, hygienické vybavení prostorů)
- bezpečné pomůcky – vychovatelka dbá na používání věkově přiměřených pomůcek
- ochrana před úrazy a eliminace nebezpečných situací – vychovatelka eliminuje možné úrazy proškolením na začátku školního roku a opakováním během školního roku. Svým pedagogickým působením neustále nabádá k dodržování bezpečnosti, děti má neustále v zorném poli.
- označení nebezpečných předmětů – vychovatelka seznámí žáky s provozními řády využívaných prostor – škola, ŠJ, ŠD, tělocvična...
- bezpečnost silničního provozu - děti jsou na začátku roku poučeny o bezpečnosti silničního provozu, během roku je poučení opakováno.
- dostupnost prostředků první pomoci – lékárnička u ředitelny.

Psycho-sociální podmínky

- pohoda prostředí a příznivé sociální klima – vychovatelka vede k otevřenosti a partnerství, komunikaci, úctě, toleranci, uznání, empatii a pomoci druhému
- respektování potřeb jedince – vychovatelka organizuje činnost vycházející ze zájmů účastníků
- věková přiměřenost a motivující hodnocení – vychovatelka respektuje individualitu dětí, hodnotí v souladu s jejich možnostmi
- ochrana před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy – vychovatelka se pedagogickým působením snaží zabránit socio-patologickým jevům
- spoluúčasť na životě zařízení – vychovatelka preferuje společné plánování činnosti, vlastní podíl dětí na případném řízení a následním hodnocení
- včasná informovanost – vychovatelka včas informuje děti a jejich zákonné zástupce o činnostech ve školní družině

Schváleno na pedagogické radě dne 30. srpna 2016.

.....
Mgr. Karel Jenerál

.....
Mgr. Iva Jenerálová

.....
Mgr. Hana Krátká

Školská rada byla seznámena dne

.....
Mgr. Iva Jenerálová

.....
Petra Vítková

.....
Jindřiška Doupovcová